

Lastensuojelun palvelut

Kotirinteen sijaishuoltoyksiköiden uudisrakennus

Tarvekuvaus / projektisuunnitelma
29.11.2024

**Sote ihmisen
kokoiseksi.**

29.11.2024

Projektipäällikkö Laura Nummela
Projektikoordinaattori Juha Särkkä
Lastensuojelun päällikkö Suvi Salin,
palveluesimies Tom Stenman, yksikön esihenkilö Armi Knuutila

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto	3
2. Toiminnan tavoitteet ja perustelut hankkeelle	4
3. Tilat	9
3.1. Tilat nyt.....	9
3.2. Tilatarve muutoksen jälkeen	9
4. Tukipalvelut	10
5. Kustannukset ja vaikutukset käyttötalouteen	10
6. Hankkeen alustava aikataulu	11
7. Väistötilat	11
8. Organisaatio, osallisuus ja viestintä	11
8.1. Yhteyshenkilöt	12

1. Yhteenveto

Tämä tarvekuvaus / projektisuunnitelma koskee seuraavia toimintoja: Kotirinteen sijaishuoltoyksiköiden korvaaminen osoitteessa Nukarinkatu 8, jossa sijaitsee tällä hetkellä 7-paikkainen vastaanotto- ja arviointiyksikkö Puistola. Arviointiyksikkö Kuusela toimii tällä hetkellä väistötiloissa os. Harjukatu 10, Hyvinkää.

Palvelut sijaitsevat tällä hetkellä:

- Harjukatu 10, 05900 Hyvinkää
- Nukarinkatu 8B, 05800 Hyvinkää

Tässä dokumentissa esitetään alustavasti perusteita Kotirinteen sijaishuoltoyksiköiden laajennussuunnittelun ja rakentamisen aloittamiseksi. Kohteen suunnittelu on käynnistynyt 2024 syksyllä. Hanke sisältyy palvelujen verkostosuunnitelmaan sekä hyvinvointialueohjelman tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaan. Tavoitteena on oman palvelutuotannon lisääminen lastensuojelun laitoshoidossa. Hanketyyppi on kolmen yksikön uudisrakennus ja toteutuksena vuokramalli, joka tarkentuu hankesuunnittelussa. Kolmas yksikkö tullaan rakentamaan uudisrakennuksen yhteyteen. Tontilla sijaitseva, vuonna 1951 rakennettu vanha yksikkö jää pois Kotirinteen käytöstä. Uudisrakennus tulee sijaitsemaan osoitteessa Nukarinkatu 8A, 05800 Hyvinkää.

Nykytilanne

- Vastaanotto- ja arviointiyksikkö Puistola (Nukarinkatu 8)
 - o 7- paikkainen ympärivuorokautinen lastensuojeluyksikkö
 - o Lyhytaikainen (1-2 kk)
 - o Lapsia sijoitetaan kiireellisesti kriisitilanteissa 24/7/365
 - o Aamuvuorossa 2-3 työntekijää, iltavuorossa 2-3 työntekijää, yövuorossa 1
 - o Säännölliset perhetapaamiset ja neuvottelut yksikössä
- Arviointiyksikkö Kuusela (Harjukatu 10)
 - o 7- paikkainen ympärivuorokautinen lastensuojeluyksikkö
 - o Lyhytaikainen (3-6 kk)
 - o Lapset sijoitetaan pääsääntöisesti suunnitelmallisesti
 - o Aamuvuorossa 2-3 työntekijää, iltavuorossa 2-3 työntekijää, yövuorossa 1
 - o Säännölliset perhetapaamiset ja neuvottelut yksikössä
- *Kaavailtu 3. yksikkö uuteen laajennusosaan uudisrakennusta*
 - o *6-8 huonetta (eristyshuone mukaan lukien)*

Palvelutarve ja asiakasprofiilit, alustavasti

- Vaativa vastaanotto- ja arviointiyksikkö, 7 paikkaa
- Vastaanotto- ja arviointiyksikkö, alle 12-vuotiaat, 7 paikkaa
- Uusi vaativan kuntoutuksen yksikkö, 6-7 lisäpaikkaa
- Uudisrakennuksessa eristyshuone yhteiseen käyttöön
-

Olennaiset yhteistyötahot

- Lastensuojelun sosiaalityö, sosiaali- ja kriisipäivystys, perheet, koulut, lasten- ja nuorisopsykiatria, nuorten aikuisten jälkihuolto

2. Toiminnan tavoitteet ja perustelut hankkeelle

Lastensuojelun sijaishuollon palvelurakennetta muutetaan siten, että laitoshoidon omaa tuotantoa lisätään nykyisestä. Lasten sijaishuollon palvelut on voimakkaasti yksityistyneet. Keusoten laitoshoidon hoitovuorokausista 18 % on omaa tuotantoa ja 82 % ostopalvelua (v. 2023).

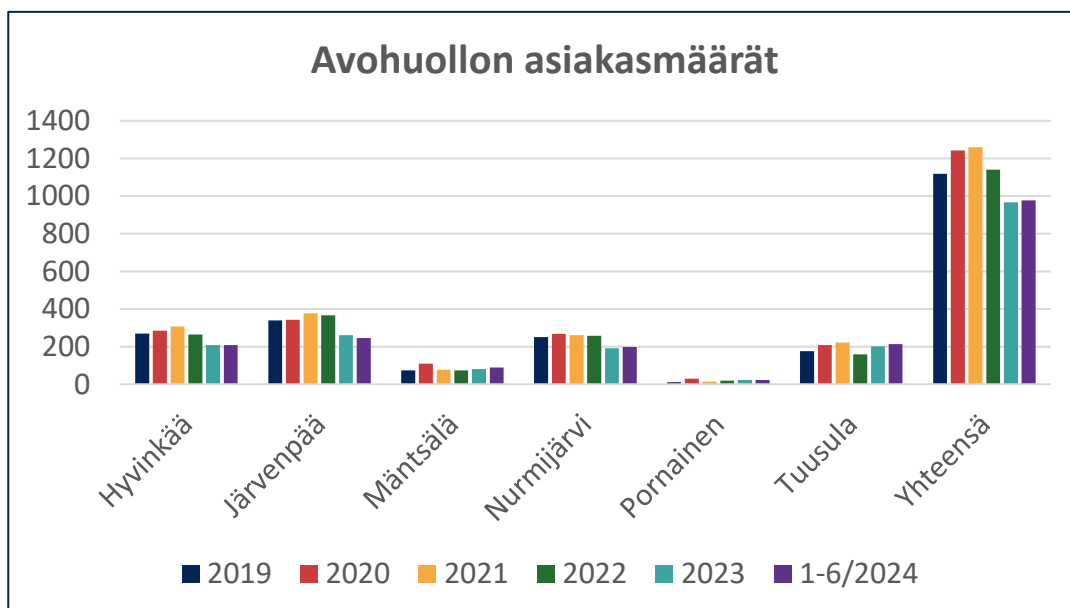
Lastensuojelun sijaishuollon oman tuotannon sisällön ja rakenteen tulee vastata paremmin vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten arvioinnin ja kuntoutuksen tarpeisiin. Keusotessa omaa tuotantoa laajennetaan asiakasryhmiin, jotka nyt ohjautuvat yksityisten palvelutuottajien yksiköihin.

Vaativa sijaishuolto sisältää vaativan vastaanotto- ja arviointityön sekä vaativan kuntouttavan laitoshoidon. Vaativa sijaishuolto on viranomaistehtävä, joka sisältää julkisen vallan käyttöä ja tarvittaessa lapsen perusoikeuksien rajaamista. Vaativan sijaishuollon järjestämisen vastuu tulee pitää julkisella toimijalla, näin turvataan paremmin haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten oikeudet ja hyvinvointi.

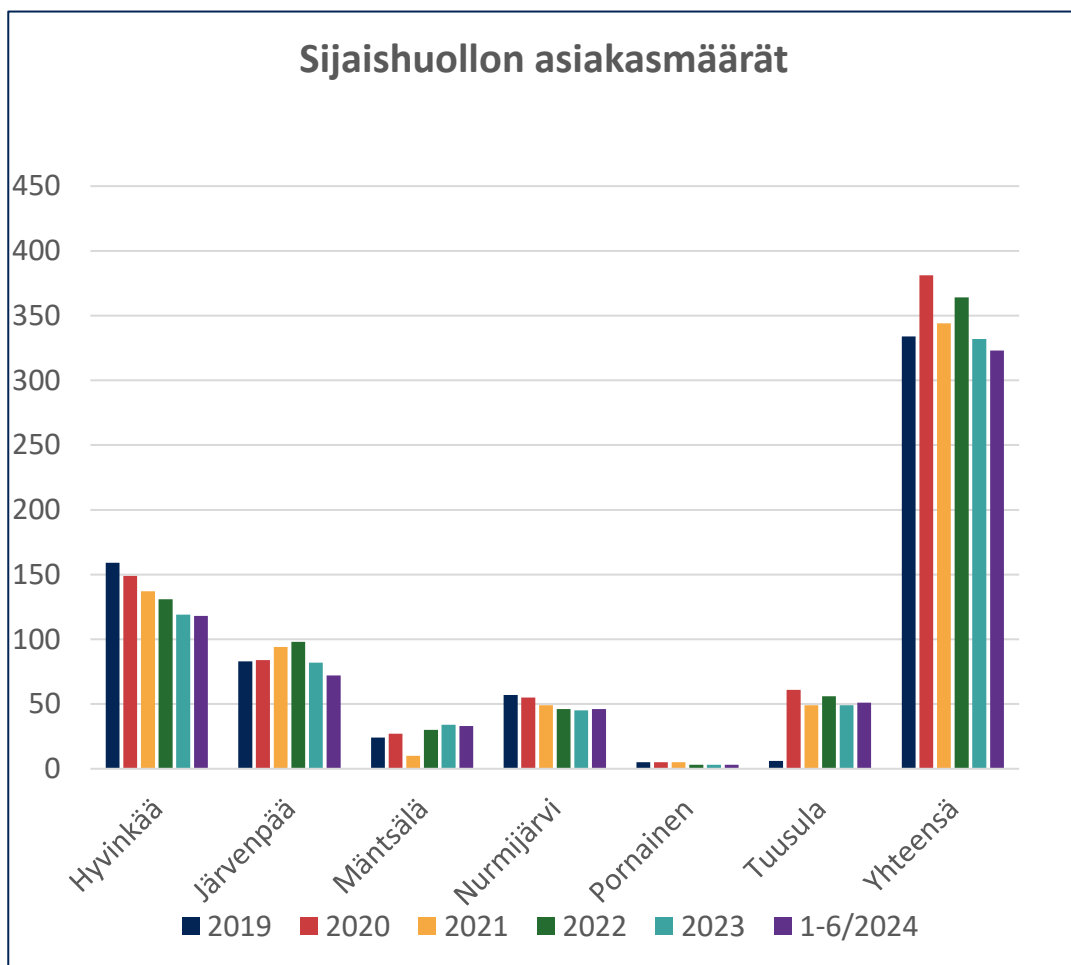
Lastensuojelun avo- ja sijaishuollon asiakasmäärä Keusotessa on kasvanut 6 % vuodesta 2023 vuoteen 2024 (1-6/2024 tilanne), kodin ulkopuolelle on sijoitettu 1,4 % 0-17-vuotiaiden lasten ikäryhmästä, kun koko maassa vastaava luku on 1,6 % ikäryhmästä (v. 2023). Lastensuojelun sijaishuoltoon ohjautuu entistä enemmän lapsia ja nuoria, joilla on laaja-alaiset kuntoutustarpeet. Lapsilla ja nuorilla on tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmia, päihteiden käyttöä, itsetuhoisuutta, koulunkäymättömyyttä, karkailua ja kiinnittämättömyyttä.

Psykiatrisen osastohoidon ja pitkäaikaisen kuntouttavan psykiatrisen hoidon palvelut ovat vähentyneet, ja osastohoidot muuttuneet lyhyiksi kriisipaikoiksi. Vuoden 2024 aikana Keusoten lastensuojeluyksiköihin on sijoitettu 16 nuorta psykiatrisesta sairaalahoidosta. Pitempiaikainen kuntouttava psykiatrinen hoito on riittämätöntä. Samaan aikaan kun huostaanotot ja laitossijoitukset ovat lisääntyneet, psykiatrisessa sairaalahoidossa on tapahtunut vähennys. Lastensuojelun kustannukset ovat nousseet laitoshoidon tarpeen kasvaessa.

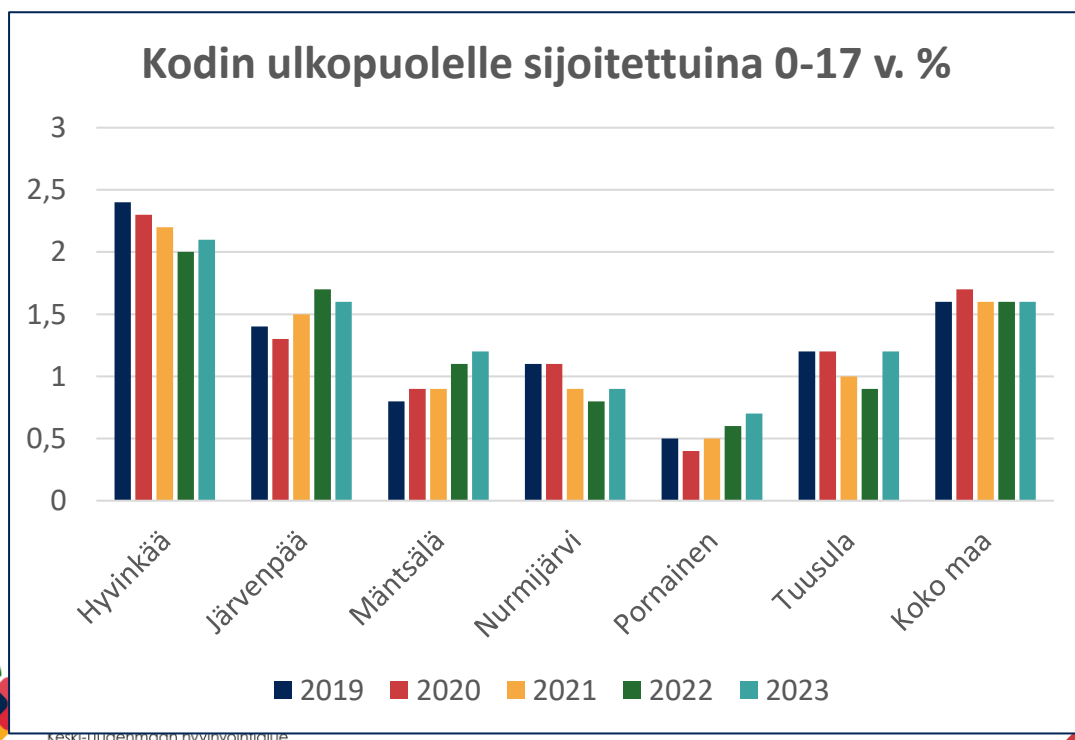
Taulukko 1. Lastensuojelun avohuollon asiakkaat 2019-1-6/2024

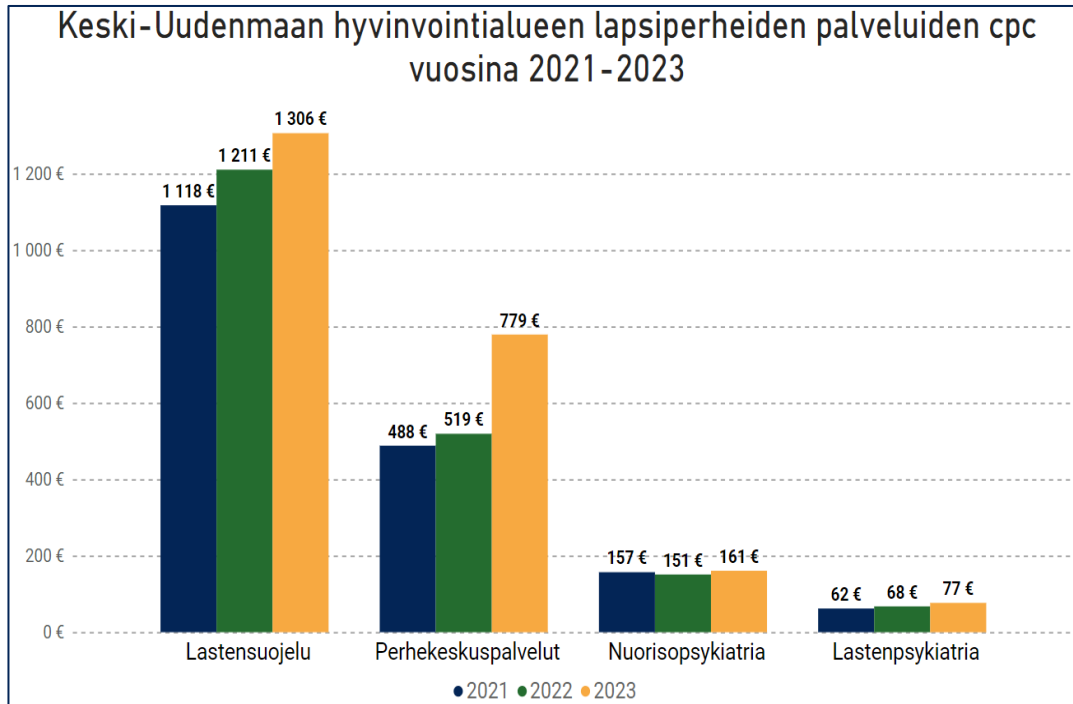
Taulukko 2. Lastensuojelun sijaishuollon asiakkaat 2019-1-6/2024

Taulukko 3. Kodin ulkopuolelle sijoitetut 2019-2023 (0-17 v. suhteessa lapsiväestöön)

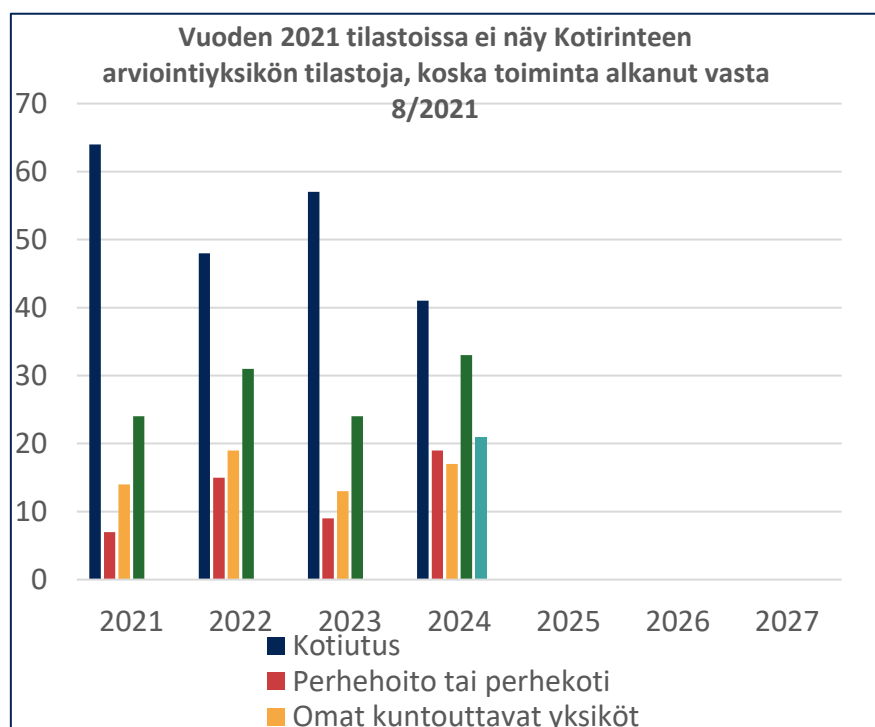
Taulukko 4. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lapsiperheiden cpc vuosina 2021-2023

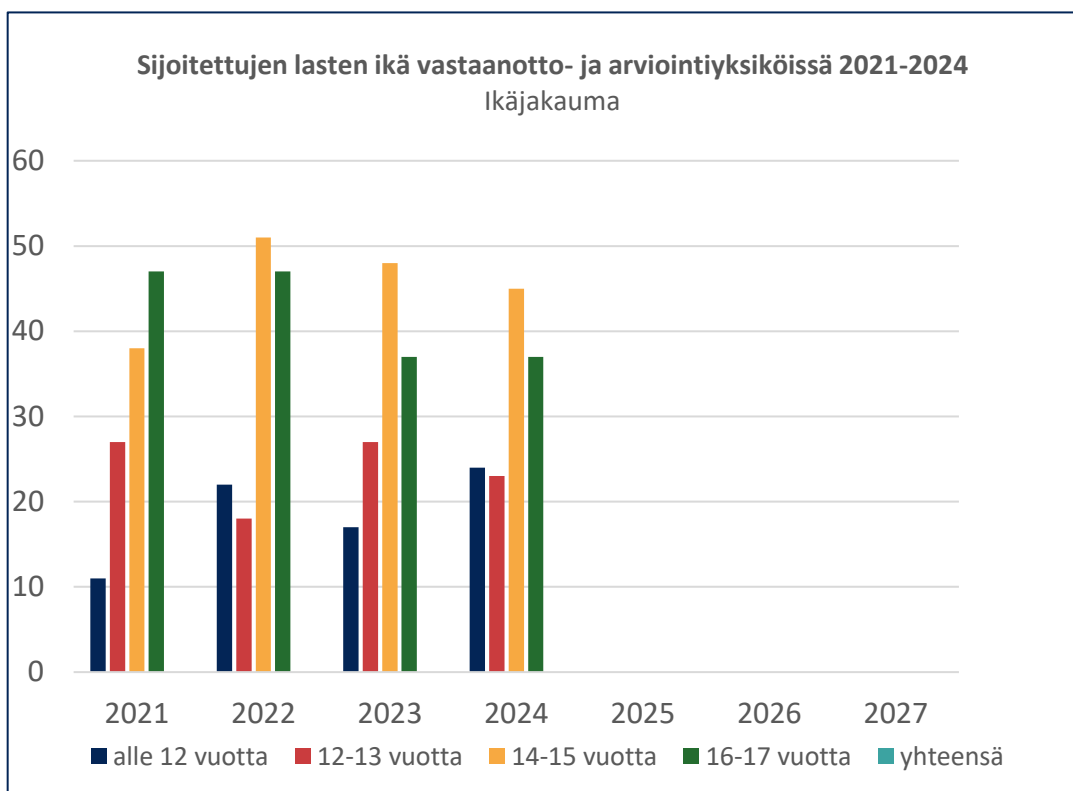
Keusoten vastaanotto- ja arviointiyksiköissä lapsen ja nuoren tilanne arvioidaan ja tehdä jatkosuunnitelma joko omaan kotiin, perhehoitoon, omiin kuntouttaviin yksiköihin tai palveluntuottajien yksiköihin.

Kotiin palaavien lasten ja nuorten määrä on laskenut vuoden 2023 tasosta vuoteen 2024 ja palannut vuoden 2022 tasolle. Perhehoitoon siirtyvien lasten määrä on kasvanut selkeästi vuodesta 2023 vuoteen 2024. Tässä näkyy pienempien lasten määrän kasvu vastaanotto- ja arviointiyksiköissä.

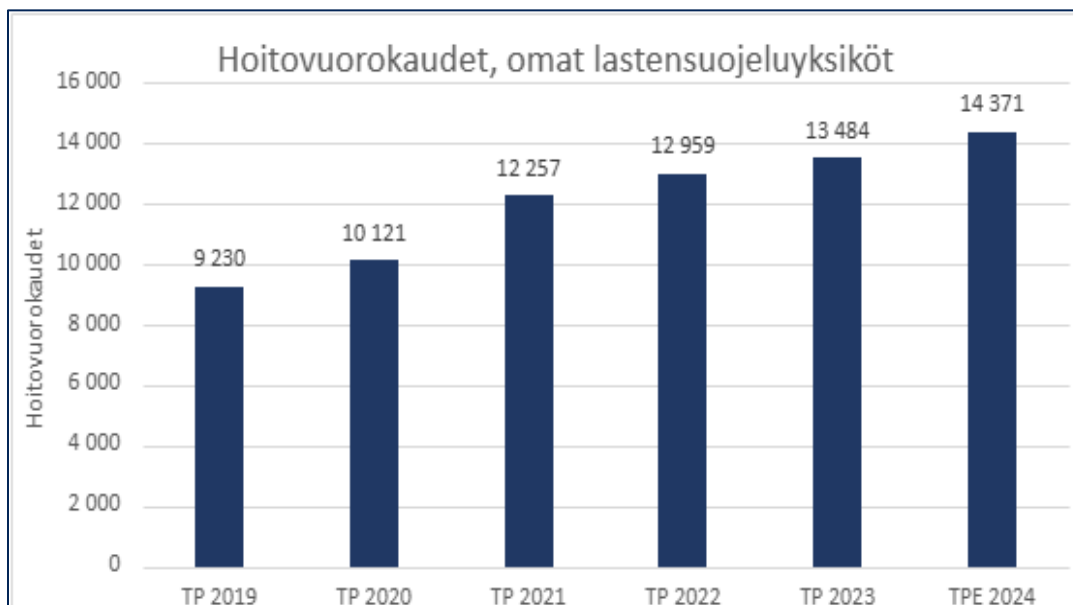
Taulukko 5. Lasten sijoittuminen vastaanotto- ja arviointiyksiköiden jakson jälkeen 2021-11/2024

Taulukko 6. Sijoitettujen lasten ikä vastaanotto- ja arviointiyksiköissä v. 2021-2024

Taulukko 7. Hoitovuorokaudet, omat lastensuojeluyksiköt v. 2019-2024

Taulukko 8. Lasten sijaishuollon kustannukset v. 2019-2024 ostopalvelu ja oma toiminta

Laitoshoidon ostot yhteensä €	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TPE 2024	Kasvu 19->24
- Tulot	878 736	1 457 546	1 687 619	1 793 290	1 266 266	2 450 000	178,8 %
- Kulut	-17 985 295	-19 295 794	-18 823 009	-20 287 046	-24 565 448	-26 700 000	48,5 %
Yhteensä	-17 106 559	-17 838 248	-17 135 391	-18 493 756	-23 299 183	-24 250 000	41,8 %
Omat lastensuojeluyksiköt €	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TPE 2024	Kasvu 19->24
- Tulot	121 806	78 074	90 791	82 984	109 265	220 000	-10,3 %
- Kulut	-3 533 009	-3 973 196	-5 108 549	-5 741 814	-6 284 571	-7 100 000	77,9 %
Yhteensä	-3 411 203	-3 895 122	-5 017 758	-5 658 829	-6 175 306	-6 880 000	81,0 %

- **Hankkeen strateginen tavoite:**

- o Palvelujen verkostosuunnitelman mukaisesti lastensuojelun sijaishuollon palvelurakennetta muutetaan siten, että laitoshoidon omaa tuotantoa lisätään nykyisestä. Keusoten laitoshoidon hoitovuorokausista 18 % on omaa tuotantoa ja 82 % ostopalvelua (vuosi 2023). Keusotessa omaa tuotantoa laajennetaan asiakasryhmiin, jotka nyt ohjautuvat yksityisten palvelutuottajien yksiköihin. Lastensuojelun sijaishuollon oman tuotannon sisällön ja rakenteen tulee vastata paremmin vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten arvioinnin ja kuntoutuksen tarpeisiin.

- **Toiminnalliset tiloille asetetut alustavat tavoitteet:**

- o kaikkien asiakastilojen tulee olla esteettömiä ja helposti sekä selkeästi saavutettavia rakennuksen ulkopuolella kuin sisäpuolella
- o henkilökunnan tilojen sijoittelu yhteiskäyttöisyyttä tavoitellen tehostaa tilankäyttöä ja tukee monialaista työskentelyä ja konsultointia mm. nopeuttaa eri ammattilaisten yhteistyötä asiakkaan hyödyksi
- o tukipalvelujen tilojen yhteiskäyttö tehostaa toimintaa ja alentaa kustannuksia, kun toimintoja on enemmän samassa rakennuksessa
- o muovautuvat ryhmätilat (perhetapaamiset, neuvottelut)
- o ottaa huomioon henkilöstön hyvinvoinnin
- o ottaa huomioon tietosuojan
- o tukee eri ammattiryhmien luonnollisia kohtaamisia
- o LsL 57-60 § (lastensuojelulaitoksen toimitilat): "Lapsella tulee olla mahdollisuus riittävästi yksityisyyteen ja rauhalliseen yksinoloon. Lisäksi laitoksessa pitää olla tilaa myös yhdessäololle. Tavoitteena on tilava, viihtyisä, kodinomainen ja turvallinen tila."

- **Hankkeen tarpeellisuus ja kiireellisyys**

- o Harjukatu 10:ssä sijaitseva Kuusela on väistötiloissa ja vuokrasopimus päättyy viimeistään kesällä 2027.
- o Väistötilat toimintaan soveltumattomat ja ahtaat
- o Puistolan vuonna 1951 rakennettu tila jää pois käytöstä uudisrakennuksen myötä
- o Hyvinvointialueohjelman lainanottovaltuuden aikaraja
- o Synergia kun yksiköt vierekkäin, samalla tontilla

– **Henkilöstö**

- Henkilöstömitoitus lasketaan suunnittelun seuraavassa vaiheessa
- Alustavasti henkilöstömäärä kasvaa yhden uuden yksikön myötä suhteessa paikkalukuun
- Asiakas- ja työturvallisuus lisääntyvät, kun kriisi- ja ylipaikkatilanteissa voidaan hyödyntää kolmen yksikön tiloja ja henkilöstöä

3. Tilat

3.1. Tilat nyt

- Vuonna 1951 rakennetussa Puistola-yksikössä on raportoitu syksyllä 2024 sisäilmaoireita
- sijainnin toimivuus
 - Puistola-yksikkö hyvin saavutettavissa: liikenneyhteydet, koulut, aseman läheisyys, yksikkö rauhallisella, mutta keskeisellä sijainnilla

Perustelut miksi Puistolan nykyiset tilat eivät palvele

- Ks. *Hankkeen tarpeellisuus ja kiireellisyys*
- Tarkoitus on laajentaa Kotirinteen sijaishuoltoyksiköiden palveluita: Puistola, Kuusela ja uusi yksikkö sijoittuvat samaan uudisrakennukseen.
- Oman toiminnan kapasiteetin lisääminen tuo säästöjä, toimintavarmuutta ja laatua asiakkaan näkökulmasta palvelujen verkostosuunnitelman mukaisesti
- Lapsen ja perheen tilanteeseen liittyvät arvioinnit tehdään moniammatillisena tiimityönä ja työskentelyä johtaa lastensuojeluyksikön esihenkilö virkavastuulla.
- Oma kuntouttavan laitoshoidon lisääminen mahdollistaa vaativammin oireileville lapsille ja nuorille sijaishuollon pysyvyyttä ja sitä kautta kuntoutumista. Omista kuntouttavista yksiköistä palataan kotiin tai siirrytään itsenäistymisasuntoon.
- Palvelu toteutetaan lähellä lapsen ja perheen luonnollista toimintaympäristöä. Tällä on todettu olevan vaikutusta sijoitusten kestoon ja perheen jälleenyhdistämisen tavoitteen toteutumiseen. Itsenäistymisen tuki rakennetaan Keusoten nuorten aikuisten jälkihuollon tuella.
- Kiinteistön Nukarinkatu 8, 05800 Hyvinkää omistaa Hyvinkään kaupunki

3.2. Tilatarve muutoksen jälkeen

- Tontin rakennusala 1100 kem²
- Kaksi siirtyvää yksikköä sekä yksi uusi yksikkö n. 250 m² / yksikkö, huoneiden kokonaismäärä 23-24 asiakashuonetta – sekä yhteiset tilat (oleskelutilat, keittiöt, neuvottelutilat, wc-kylpyhuonetilat, vastaanottotilat ja lääkehuone, kodinhoitotilat, henkilökunnan tilat, tekniset tilat) yhteensä 1000-1100 m² kokonaisuus – tarkentuu suunnittelun edetessä.

Sijoittuminen, lokaatio

- Kotirinteen sijaintiin liittyvää:
 - maantieteellinen sijainti – saavutettavuus hyvä asiakkaille ja henkilöstölle

- pysäköintipaikat henkilökunnalle, asiakkaille, saattoliikenteelle, myös liikuntarajoitteiset määreet suunnittelussa kaavamääräyksen puitteissa
- lähellä luontoa / puistoa
 - ulkoilumahdollisuudet
 - kaupallisten palveluiden (mm. päivittäistavarakauppa) läheisyydessä
 - Ulkahuoltotilat ja lumen läjitys, istutukset, ulkopiha-/virkistysalue
- lastensuojelun toimintojen hyödyntäminen maksimaalisesti
- henkilöstön saatavuus ja saavutettavuus: keskeinen sijainti, julkiset yhteydet

4. Tukipalvelut

- Nykyisten tilojen tukipalvelut
 - laitoshuolto
 - ruokahuolto
 - jätehuolto
 - kiinteistöhuolto
- Tukipalvelut hankkeen toteuttamisen jälkeen
 - vastaavat toiminnot kuin aiemmin
 - tarvittaessa täydentyä suunnittelun edetessä

5. Kustannukset ja vaikutukset käyttötalouteen

- Vuonna 2024 saatu lainanottovaltuus määrittää rakennushankkeen maksimihinnan: Hyvin käänn Kotirinteen lastensuojeluyksikön tilahanke 6,5 M€ 25 vuoden ajalle = 260 000€/vuosi.
- Nykyisten tilojen Kotirinne Nukarinkatu + Harjukatu vuosivuokra talousarvio 2025: Nukarinkatu 148 878 € ja Harjukatu 72 684 €. Nykyisten tilojen vuosivuokra 224 000€/vuosi.
- Toiminnan kustannukset nyt ja hankkeen toteutumisen jälkeen lasketaan suunnittelun alkaessa
 - tavoitteena toiminnan tehostaminen ja kustannusten nousun hillitseminen sekä toiminnan suoritteiden kasvattaminen; suhteessa Keusoten tilasuunnitteluun liittyvään palvelumuotoiluun sekä käyttö- ja muuntojoustavien tilojen suunnittelutavoitteeseen pitkällä aikavälillä
 - oman palvelutuotannon kapasiteetin kasvaessa noin 7 asiakaspaikalla henkilöstökulujen kasvu lastensuojelun käyttötaloudessa huomioitava
 - ostopalvelun vähenevät kustannukset
- Kustannuslaskenta tehdään tarveselvitysvaiheessa
- Irtaimistokustannuksista ja hankinnoista arvio
 - ICT kulut yleensä 5 % investointikustannuksesta ja sisältyvät lainanottovaltuuteen
 - Irtaimistokuluihin vaikuttaa muuttavien yksiköiden olemassa oleva varustelu

- Muutosta aiheutuvat kulut
 - o tilaan muuttava käyttäjä maksaa
- Hanke
 - o vuokrakohde, jossa lainanottovaltuus määrittää maksimivuokran
- Toteuttaja
 - o valitaan kilpailuttamalla rakennettavan vuokrakohteen rakennuttaja
- Suunnittelukustannukset
 - o HVA:n tekemä suunnittelukustannukset (mm. hankinta-asiakirjojen tekemiseen liittyvät kustannukset, maaperätutkimus jne.) vähentävät vuokraosuutta n. 80 000 €
 - o kilpailutuksen voittanut rakennuttaja vastaa muista suunnittelukustannuksista ja ne sisältyvät vuokraan

6. Hankkeen alustava aikataulu

- Tavoiteaikataulu
 - o Vanhoista tiloista luopuminen uuden rakennuksen valmistuessa
- Hankkeen tulevat vaiheet
 - o tarvekuvaus / projektisuunnitelma valmiina 12/2024:
 - o alustava tonttivarausta Hyvinkään kaupunki 12/2024: viranhaltijapäätös tiedoksi
 - o konsulttikilpailutus Sarastian puitesopimukselta 12/2024-1/2025
 - tuotetaan tarveselvitys, kilpailutusmateriaali, hankesopimus ja alustava vuokrasopimus
 - o tarveselvitys ja päätös kilpailutuksen aloittamisesta päätöksenteossa 3-4/2025
 - o rakennettavan vuokrakohteen kilpailutus 4-5/2025
 - o rakennuttajan valinta 5-6/2025 päätöksenteossa
 - o hankesuunnittelu valitun rakennuttajan/vuokranantajan kanssa
 - o ensimmäinen asiakas Q4/2026-Q1/2027

7. Väistötilat

Osasto Kuuselan väistötilat olemassa Harjukadulla. Luovutaan kevääseen 2027 mennessä. Väistötilat ovat toimintaan pitkäaikaisesti epätarkoituksenmukaiset ja riittämättömät sekä asiakkaiden että henkilöstön osalta.

8. Organisaatio, osallisuus ja viestintä

Hankkeelle nimetty ohjausryhmä, projektiryhmä ja projektipäällikkö. Projektiryhmä on kokoontunut kuusi kertaa ja ohjausryhmä ollut yhteydessä sähköpostitse. Ryhmien kokoonpano ja

vastuushenkilöt tarkistetaan suunnittelun alettua. Projektiryhmään kutsutaan tarpeen mukaan esim. viestinnän, tukipalvelujen, ICT:n edustus.

Hankkeeseen tehdään tarveselvitysvaiheessa viestintäsuunnitelma sekä osallisuussuunnitelma. Esihenkilöt ovat osallistuneet projektiryhmään. Henkilöstön ja asiakkaiden osallistuminen mahdollistuu suunnitelman edetessä eri tavoin mm. työpajatyöskentely.

8.1. Yhteyshenkilöt

Nimi	Työtehtävä	Sähköposti, puhelinnumero
Sannamari Nousiainen	Toimitilapäällikkö	sannamari.nousiainen@keusote.fi
Laura Nummela	Projektipäällikkö	laura.nummela@keusote.fi
Juha Särkkä	Projektikoordinaattori	juha.sarkka@keusote.fi
Suvi Salin	Lastensuojelun päällikkö	suvi.salin@keusote.fi
Tom Stenman	Palveluesimies	tom.stenman@keusote.fi
Armi Knuutila	Esihenkilö	armi.knuutila@keusote.fi